

weaving. -**वायः** 1 a spider. -2 a weaver; तन्तुवायो दद्यापलं दद्यादेकपलाधिकम् Ms. 8. 397; तन्तुवायास्तुन्नवायाः ... Śiva. B. 31. 19. -3 weaving. ^{दण्डः} a loom. -**विग्रहा** a plantain. -**शाला** a weaver's workshop. -**संतत** a. woven, sewn. (तम्) woven cloth. -**संततिः** f., -**संतानः** weaving. -**सारः** the betel-nut tree.

तन्तुकः 1 The mustard seed. -2 (At the end of comp.) A thread, rope. -**की** A vein or any tubular vessel of the body.

तन्तुनः, -णः A shark.

तन्तुरम्, -लम् The fibrous root of a lotus.

तन्त्र 10 U. (तन्त्रयति-ते, तन्त्रित) 1 To rule, control, govern; प्रजाः प्रजाः स्वा इव तन्त्रयित्वा Ś. 5. 5. -2 To perform or go through in order; तेन तन्त्रयतस्तन्त्रं वृत्तिः स्यात्तदाचरेत् Mb. 12. 215. 21. -3 To maintain by discipline, keep in order. -4 (Ā.) To support, maintain (as a family).

तन्त्रम् 1 A loom; तदाऽपश्यत् स्त्रियौ तन्त्रे अधिरोप्य सुवेमे पटं वयन्तौ Mb. 1. 3. 144. -2 A thread. -3 The warp or threads extended lengthwise in a loom; सिरीस्तन्त्रं तन्त्रे अग्रजज्ञयः Rv. 10. 71. 9. -4 Posterity. -5 An uninterrupted series. -6 The regular order of ceremonies and rites, system, framework, ritual; कर्मणां युगपद्भावस्तन्त्रम् Kāty.; अशक्यं हि उत्तरं तन्त्रं कर्तुम् । ŚB. on MS. 10. 2. 57. -7 Main point; प्रकर्षतन्त्रा हि रणे जयत्रीः Ki. 3. 17. -8 Principal doctrine, rule, theory, science; विधिनोपचरेदेवं तन्त्रोक्तं च केशवम् Bhāg. 11. 3. 47; जितमनासजतन्त्रविचारम् Git. 2. -9 Subserving, dependence; as in स्वतन्त्र, परतन्त्र; देवतन्त्रं दुःखम् Dk. 5. -10 A scientific work. -11 A chapter, section, as of a work; तन्त्रैः पञ्चाभिरेतच्चकार सुमनोहरं शास्त्रम् Pt. 1. -12 A religious treatise teaching magical and mystical formularies for the worship of the deities or the attainment of superhuman power; Ks. 23. 63; Bri. S. 16. 19. -13 The cause of more than one effect. -14 A spell. -15 A chief remedy or charm; जानन्ति तन्त्रयुक्तिम् Ms. 2. 1. -16 A drug, medicament. -17 An oath, ordeal. -18 Raiment. -19 The right way of doing anything. -20 Royal retinue, train, court. -21 A realm, country, authority. -22 (a) Government, ruling, administration; लोकतन्त्रविधानम् Mb. 3. 162. 1; 13. 63. 5; लोकतन्त्राधिकारः Ś. 5. (b) Arrangement or machinery of government; सर्वमेव तन्त्रमाकुलीभूतम् Mu. 1; 2. 1. -23 An army; पराजिताः फल्युतन्त्रैः Bhāg. 10. 54. 15. -24 A heap, multitude. -25 A house. -26 Decoration. -27 Wealth. -28 Happiness. -29 Model. -30 Supporting a family; Mv. 2. 17. -31 Providing for the security and prosperity of a kingdom; Mb. 1. 103. 26. -32 A group of acts or subsidiaries common to several प्रधानकर्मा or things; यत् सकृत्कृतं बहूनामुपकरोति तत् तन्त्रमित्युच्यते । तथा बहूनां ब्राह्मणानां मध्ये कृतः प्रदीपः ŚB. on MS. 11. 1. 1; तन्त्रं साधारणो धर्मग्रामः । ŚB. on MS. 12. 1. 1.

(Opp. आवापः) -33 The order of the world; यतः प्रवर्तते तन्त्रं यत्र च प्रतिष्ठिति Mb. 14. 20. 14. -34 A detail (matter or thing) which is subservient to (i. e. serves the purpose of) several things simultaneously; साधारणं भवेत् तन्त्रम् ŚB. on MS. 12. 1. 1. -**Comp.** -**काष्ठम्** =तन्तुकाष्ठ q. v. -**ज्ञः** an expert, scientist; Bhāg. 10. 36. 28. -**भावः** Simultaneity; यथा एकैकस्य सत्त्वस्य हस्तिनोऽश्वस्य वा दर्शनमेकैकेन कृत्स्नमभिनिर्वर्त्यते एवमेव सत्रे तन्त्रभावो भवेत् । ŚB. on MS. 6. 2. 2. -**युक्तिः** The plan of a treatise; Kau. A. 15. -**वापः**, -**पम्** 1 weaving. -2 a loom. -**वायः** 1 a spider. -2 a weaver; (तन्त्रवापः also).

तन्त्रकः A new garment (unbleached cloth); नसान्तन्त्रकनिभे सर्वाङ्गीणे तरुत्वचौ Bk. 4. 10.

तन्त्रणम् Maintenance of order, discipline, government; न जीवत्यधनः पापः कुतः पापस्य तन्त्रणम् Mb. 5. 107. 11.

तन्त्रता 1 Arranging into a system. -2 Dependence, subjection.

तन्त्रा Sleepiness; cf. तन्त्रा.

तन्त्रायिन m. The sun; तन्त्रायिणे नमो यावापृथिवीभ्याम् Vaj. 38. 12.

तन्त्रिन a. 1 Having threads, made of threads. -2 Having chords or wires (as a lute). -3 Having a Tantra, or following one. -m. 1 A musician. -2 A soldier. -n. An act having a group of subsidiaries common with some other act, a main act (प्रधानकर्म); तन्त्रीणि प्रधानानि । ŚB. on MS. 12. 1. 1. -**Comp.** -**समवायः** Simultaneity of (several) main acts; तन्त्रिसमवाये चोदनातः समानानामैकतन्त्र्यम् MS. 12. 1. 1.

तन्त्रिः, -न्त्री f. 1 A string, cord; न लङ्घयेद्वत्सतन्त्रीम् Ms. 4. 38. -2 A bow-string. -3 The wire of a lute; इमास्तन्त्रीः सुमधुराः Rām. 7. 93. 13; तन्त्रीमार्द्रा नयनसलिलैः सारयित्वा कथंचित् Me. 88. -4 A sinew. -5 A tail. -6 A young woman having peculiar qualities. -7 A lute. -8 N. of the plant Amritā. -**Comp.** -**भाण्डम्** the Indian lute. -**मुखः** peculiar position of the hand.

तन्त्रिल a. Occupied with the affairs of government; त्वं तन्त्रिलः सेनापती राज्ञः प्रत्ययितः Mk. 6. 16/17.

तन्त्रेण (Instr. used adv.) Simultaneously. (Opp. पर्यायेण); द्वितीया च विभक्तिस्तन्त्रेणोभाभ्यां संबध्यते । ŚB. on MS. 6. 1. 51; पर्यायेण क्रियायामेवं दोषः । तन्त्रेण तु क्रियायां भवति क्वचित् संभवः । ŚB. on MS. 6. 2. 2.

तन्द्र a. 1 Tired, fatigued. -2 Lazy. -**न्द्रम्** Ved. A series or row; Vaj. 15. 5.

तन्द्रा 1 Lassitude, weariness, fatigue, exhaustion. -2 Sleepiness, sluggishness; तन्द्रालस्यविवर्जनम् Y. 3. 158; Mv. 7. 42; H. 1. 33; Bhāg. 12. 3. 30.

तन्द्रालु a. 1 Tired, exhausted. -2 Sleepy, slothful.